

LIETUVOS LAISVĖS KOVOS SAJŪDŽIO 1949 METŲ VASARIO 16-OSIOS DEKLARACIJA

LIETUVOS LAISVĖS KOVOS SAJŪDŽIO 1949 METŲ VASARIO 16-OSIOS DEKLARACIJA

Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Taryba, atstovaudama visas Lietuvos teritorijoje esančias vieningos vadovybės vadovaujamas karines visuomenines grupuotes, būtent:

a) Pietų Lietuvos Sritį, savo sudėtyje turinčią Dainavos ir Tauro apygardas,
b) Rytų Lietuvos Sritį, savo sudėtyje turinčią Algimanto, Didžiosios Kovos, Vyčio ir Vytauto apygardas,

c) Vakarų Lietuvos Sritį, savo sudėtyje turinčią Kęstučio, Priskėlimo ir Žemaičių apygardas,
tai yra, reikšdama lietuvių tautos valią, pakartodama Vyriausiojo Lietuvos Atstatymo Komiteto 1946.VI.10. Deklaracijoje, BDPS 1947.V.28. nutarimuose ir BDPS Deklaracijoje Nr. 2 paskelbtus pagrindinius principus bei juos papildydama nutarimais, priimtais 1949.II.10. BDPS Prezidiumo ir BDPS Karo Tarybos jungtiniame posėdyje, s k e l b i a:

1. LLKS Taryba, remdamasi BDPS Prezidiumo ir BDPS Karo Tarybos jungtinio posėdžio 1949.II.10. nutarimais, okupacijos metu yra aukščiausias tautos politinis organas, vadovaujās politinei ir karinei tautos išsilaisvinimo kovai.

2. LLKS Taryba ir jos Prezidiumo būstinė yra Lietuvoje.

3. Valstybinė Lietuvos santvarka – demokratinė respublika.

4. Suvereninė Lietuvos valdžia priklauso tautai.

5. Lietuvos valdymas vykdomas per laisvais, demokratiniais, visuotiniais, lygiais, slaptais rinkimais išrinktą Seimą ir sudarytą Vyriausybę.

6. Nuo okupacijos pabaigos ligi susirenkant demokratiniam Lietuvos Seimui, įstatymų leidžiamąją galią turi Laikinoji Tautos Taryba.

7. Laikinąją Tautos Tarybą sudaro: visų vieningoje vadovybėje Lietuvoje ir užsienyje kovojančių sričių, apygardų, rinktinių, aukštųjų mokyklų, kultūrinių, religinių organizacijų bei sąjūdžių ir tautoje atramą turinčių politinių partijų atstovai, prisilaikant proporcingo atstovavimo principo.

8. Atstačius Lietuvos Nepriklausomybę, ligi susirenkant Seimui, Lietuvos Respublikos Prezidento pareigas eina LLKS Tarybos Prezidiumo Pirmininkas.

9. Laikinoji Lietuvos Vyriausybė sudaroma LLKS Tarybos Prezidiumo Pirmininko pavedimu. Vyriausybė atsakinga prieš Laikinąją Tautos Tarybą.

10. Lietuvių veiklai užsienyje ir Lietuvos atstatymo darbui koordinuoti LLKS Tarybos Prezidiumas turi LLKS Užsienio Delegatūrą, kuri, bendradarbiaudama su Vakarų valstybėse akredituotais Lietuvos atstovais, sudarinėja komisijas bei delegacijas ginti ir atstovauti Lietuvos reikalus Suvienytų Nacijų Organizacijoje, įvairiose konferencijose ir kitose tarptautinėse institucijose.

11. LLKS Užsienio Delegatūros nariai iš savo tarpo išsirenka LLKS Užsienio Delegatūros Pirmininką, kuris skaitomas LLKS Tarybos Prezidiumo Pirmininko Pavaduotoju.

12. LLKS Užsienio Delegatūros nariai laikomi lygiateisiais LLKS Tarybos nariais.

13. Šiai Deklaracijai vykdyti nuostatus leidžia LLKS Taryba.

14. Lietuvos valstybės atstatymas, ligi Seimo bus priimta ir paskelbta žmogaus laisvės ir demokratijos siekimus atitinkanti valstybės konstitucija, vykdomas pagal šioje Deklaracijoje paskelbtus nuostatus ir 1922 m. Lietuvos Konstitucijos dvasią.

15. Atstatytoji Lietuvos valstybė garantuoja lygias teises visiems Lietuvos piliečiams, neprasikaltusiems lietuvių tautos interesams.

16. Komunistų partija, kaip diktatūrinė ir iš esmės priešinga pagrindiniam lietuvių tautos siekimui ir kertiniam Konstitucijos nuostatui – Lietuvos nepriklausomumui, – nelaikoma teisine partija.

17. Asmenys, bolševikinės arba vokiškosios okupacijos metu išdavę Tėvynę bendradarbiavimu su priešu, savo veiksmais ar įtaka pakenkę tautos išsilaisvinimo kovai, susitepę išdavystėmis ar krauju, yra atsakingi prieš Lietuvos Teismą.

18. Konstatuojama teigiama religijos įtaka ugdant tautos moralę ir palaikant jos atsparumą sunkiausių laisvės kovų laikotarpiu.

19. Socialinė globa nėra vien atskirų piliečių ar organizacijų reikalas, bet vienas pirmųjų valstybės uždavinių. Ypatingą globą valstybė teikia išsilaisvinimo kovose nukentėjusiems asmenims ir jų šeimoms.

20. Socialinių problemų racionalus išsprendimas ir krašto ūkinis atstatymas yra susijęs su žemės ūkio, miestų ir pramonės reforma, kuri vykdoma pačioje nepriklausomo gyvenimo pradžioje.

21. LLKS Taryba, glaudžioje vienybėje su kovojančia tauta, kviečia visus geros valios lietuvius, gyvenančius Tėvynėje ir už jos ribų, pamiršti įsitikinimų skirtumus ir įsijungti į aktyvų tautos išsilaisvinimo darbą.

22. LLKS Taryba, prisidėdama prie kitų tautų pastangų sukurti pasaulyje teisingumu ir laisve pagrįstą pastovią taiką, besiremiančią pilnutiniu įgyvendinimu tikrosios demokratijos principų, išplaukiančių iš krikščioniškosios moralės supratimo ir paskelbtų Atlanto Chartijoje, Keturiuose Laisvėse, 12-je Prezidento Trumeno Punkty, Žmogaus teisių Deklaracijoje ir kitose teisingumo ir laisvės Deklaracijose, prašo visą demokratinį pasaulį pagalbos savo tikslams įgyvendinti.

Okupuotoji Lietuva

1949.II.16.

LLKS Tarybos Prezidiumo Pirmininkas

LLKS Tarybos nariai:

Vytautas

Faustas

Kardas

Merainis

Naktis

Užpalis

Vanagas

Žadgaila

Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio 1949 m. vasario 16 d. Deklaracija [sudarė Valenčius J.], Vilnius: „Valstybės žinios“, 1999.

NIJOLĖ GAŠKAITĖ. 1949 METŲ VISOS LIETUVOS PARTIZANŲ VADŲ SUVAŽIAVIMAS

Paskelbus apie vyriausios pagrindinio vadovybės atkūrimą, nuo 1948-ųjų lapkričio iki 1949-ųjų vasario vyko nematomas, bet kruopštus partizanų vadų suvažiavimo rengimo darbas. Tai buvo ne tik delegatų kelionių ruošimas. Jonas Žemaitis pavedė partizanų vadams rengti įvairių partizanų veikimą reglamentuojančių dokumentų projektus, kuriuos turėjo svarstyti ir tvirtinti suvažiavimas. Per visą partizaninio karo istoriją tai buvo pirmas ir vienintelis tokio masto aukščiausių partizanų vadų suvažiavimas, numatęs laisvės kovų strategiją ir taktiką po penkerių okupacijos metų.

[...]

Visos Lietuvos partizanų vadų suvažiavimas vyko 1949 metų vasario 2–22 dienomis Prisikėlimo apygardoje tarp Radviliškio ir Baisogalos. Buvo patvirtintas naujas organizacijos pavadinimas:

Lietuvos laisvės kovos sąjūdis (LLKS). Partizanai pradėti vadinti laisvės kovotojais. Sąjūdis ėmėsi vadovauti tiek politinei, tiek karinei pasipriešinimo organizacijų veiklai.

Suvažiavime buvo aptarti svarbiausi partizanų veiklą reglamentuojantys dokumentai, numatyta bendra kovos strategija ir taktikos kryptys, priimti kreipimasis į laisvės kovotojus ir krašto gyventojus, aiškinantys LLKS programą ir tikslus, suformuota aukščiausioji partizanų vadovybė.

Politinė programa buvo išdėstyta 1949 metų Vasario 16-osios deklaracijoje, kurioje skelbiama, kad LLKS Taryba okupuotoje Lietuvoje yra aukščiausias tautos politinis organas, o suvereni Lietuvos valdžia priklauso tautai. LLKS Taryba įsipareigojo ne tik vadovauti išlaisvinimo kovai, bet ir atgavus nepriklausomybę iki laisvų demokratinių Seimo rinkimų suformuoti laikinus valdymo organus – Tautos tarybą ir Laikinąją vyriausybę.

Suvažiavimui pateikti dokumentai dar ilgai buvo tobulinami ir derinami, kol tapo visai Lietuvai privalomais norminiais aktais. Partizanų vadų suvažiavimas pogrindžio sąlygomis iš esmės atliko parlamento įstatymdavystės darbą.

Aukščiausioju valdžios organu tapo LLKS Tarybos Prezidiumas. Jo pirmininku buvo išrinktas vieningos vadovybės iniciatorius Jonas Žemaitis-Vytautas. Jam suteiktas aukščiausias partizanų generolo laipsnis. Vyriausioju gynybos pajėgų vadu 1949 metų rudenį paskirtas Adolfas Ramanauskas-Vanagas, jam suteiktas pulkininko laipsnis.

[...]

Ruošiantis ilgai okupacijai, buvo nutarta tausoti jėgas ir riboti naujų kovotojų priėmimą. Užtat numatyta į pagrindinę veiklą įtraukti kuo daugiau legaliai gyvenančio jaunimo. Jonas Žemaitis, dar būdamas Kęstučio apygardos vadu, buvo suorganizavęs platų Lietuvos laisvės armijos Organizacinio sektoriaus narių tinklą. Numatyta šį darbą tęsti. Taip buvo ruošiamasi pereiti prie naujos pasipriešinimo formos – neginkluotos kovos.

Svarbiausias veiklos uždavinys šiuo kovos etapu buvo priešintis komunistinės ideologijos skleidimui ir nutautinimui. [...]

Politinė situacija lėmė partizanų strategiją. Pirmoji strateginė sritis – Lietuvos politika. Partizanų vadai besąlygiškai tikėjo ir rėmėsi moralia pasaulio didžiųjų politika. Su viltimi buvo žvelgiama į kiekvieną Jungtinėse Tautose priimtą žmogaus ir tautų teises ginantį dokumentą. Deja, nors daugelis valstybių nepripažino Lietuvos inkorporavimo į SSRS fakto, šis nepripažinimas realių vaisių neatnešė.

Antra strateginė sritis – pačios partizanų organizacinės struktūros tobulinimas ir veikla užsitęsios okupacijos sąlygomis. Tolesnė ginkluota kova sunkėjo, reikalavo vis daugiau aukų, todėl buvo ieškoma kitų veiklos formų. Svarbiausiu uždaviniu tapo tautos dvasinių vertybių ir materialinių išteklių saugojimas.

Trečioji strateginė sritis – tai būsimos nepriklausomos valstybės modelio kūrimas. Šis modelis turėjo labiausiai atitikti okupacijos vargus pakėlusios tautos lūkesčius ir garantuoti socialinį teisingumą bei visuotinę gerovę.“